

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการจัดการความขัดแย้งระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ นี่เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกซึ่งมีการตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 35 คน โดยแยกเป็น

ข้าราชการฝ่ายปกครอง 3 คน ประกอบด้วย

1. นายอุทัย ลือชัย	นายอำเภอสันทราย
2. นายฉัตรชัย สุวรรณวงศ์	ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง
3. นายอนุชา ชัยวงศ์	ท้องถิ่นอำเภอสันทราย

กำนัน 12 คน ประกอบด้วย

1. นายสมศักดิ์ ไพศาลจักรธรรม	กำนันตำบลสันทรายน้อย
2. นายนรินทร์ นนทาวลี	กำนันตำบลสันทรายหลวง
3. นายพิรุณ จักขุนเณร	กำนันตำบลสันพระเนตร
4. นายวิเชียร พุทธา	กำนันตำบลเมืองเส้น
5. นายสุวรรณ ใจมั่น	กำนันตำบลหนองแห้ง
6. นายชูศักดิ์ มอญแสง	กำนันตำบลสันนาเม็ง
7. นายนภา สุทธาวาสน์	กำนันตำบลหนองหาร
8. นายวีระพันธ์ โยธาราชภูร์	กำนันตำบลหนองจ้อม
9. นายสุนัน ศรีวิชัย	กำนันตำบลสันป่าเปา
10. นายประพันธ์ ธีระคำ	กำนันตำบลป่าไผ่
11. นายมนัส จอมงาม	กำนันตำบลแม่แฝก
12. นายสุรพงษ์ กาสุริยะ	กำนันตำบลแม่แฝกใหม่

ผู้ใหญ่บ้าน 10 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

1. นายภูวดล	สุดวง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 8 ตำบลสันนาเม็ง
2. จ.ส.อ.ภิรมย์	ศรีบรรจง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 ตำบลสันนาเม็ง
3. นายเทิดศักดิ์	วิริยา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 1 ตำบลเมืองเส้น
4. นายขอคยี่	ธรรมปัญญา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 ตำบลเมืองเส้น
5. นายพรหมมินทร์	บัวชื่นบาล	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 9 ตำบลหนองแห้ง
6. นายบุญเย็น	บัวแก้วเกิด	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 11 ตำบลหนองแห้ง
7. นายเจริญ	คำปิ่นใจ	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 ตำบลหนองหาร
8. นายมานพ	จำปา	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 13 ตำบลหนองหาร
9. นายชูชาติ	ชมชื่น	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 2 ตำบลแม่แฝก
10. นายจำเนียร	สันแปง	ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 10 ตำบลแม่แฝก

นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน ประกอบด้วย

1. นายนที	ดำรง	นายกเทศมนตรีตำบลสันทรายหลวง
2. นายนันทพล	พงษ์ศรีวิสุทธิ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง
3. นายธีรพล	จอมเดช	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่แฝก
4. นายสุวัจน์	ณ วิชัย	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลสันป่าเปา
5. นายสมบัติ	เชื่อนแก้ว	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเส้น

ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน ประกอบด้วย

1. นายวีระชัย	กระต่ายทอง	ปลัดเทศบาลตำบลสันทรายหลวง
2. นายชัชวาล	เล็กธำรง	ปลัดเทศบาลตำบลหนองจ่อม
3. นายเกษม	เวียงเดช	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลสันนาเม็ง
4. นายนิพนธ์	ดิขวงศ์	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเส้น

โดยผู้วิจัยได้แยกประเด็นคำถามสำหรับ 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ กลุ่มที่ 1 สัมภาษณ์กำนัน

จำนวน 12 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 10 คน นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน และ ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน โดยใช้คำถาม จำนวน 5 ข้อ และกลุ่มที่ 2 สัมภาษณ์ ข้าราชการฝ่ายปกครอง จำนวน 3 คน คือ นายอำเภอสันทราย ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงาน ปกครอง และท้องถิ่นอำเภอสันทราย โดยใช้คำถาม จำนวน 4 ข้อ โดยการนำเสนอผลการศึกษา ข้อมูล ดังนี้

4.1 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ 1 ซึ่งประกอบด้วย กำนัน จำนวน 12 คน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 10 คน นายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 5 คน และปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน รวมทั้งสิ้น 32 คน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

คำถามข้อที่ 1 “กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไรบ้าง”

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่เห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ยังคงมีบทบาทและมีความสำคัญกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่มาก ถึงแม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีสมาชิกสภาท้องถิ่นเป็นตัวแทนขององค์กรอยู่ทุกหมู่บ้านแล้วก็ตาม เพราะผู้ที่รู้ข้อมูลและปัญหาของหมู่บ้านมากที่สุด ก็คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยเฉพาะหากจะต้องมีการประชุมเพื่อนำเสนอปัญหาของหมู่บ้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้นำเสนอปัญหา เพราะจะเข้าใจปัญหาได้ลึกซึ้งมากกว่า

แต่ก็ยังมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 2 - 3 ท่าน ที่ให้ความเห็นที่แตกต่างออกไปว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นน้อยมาก โดยมองว่าท้องถิ่นเอง ก็มีบุคลากรในองค์กรของตนเองตั้งมากมาย ที่จะสามารถทำงานได้โดยไม่ต้องมาใช้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ได้ โดยเฉพาะสมาชิกสภาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง สท. และ ส.อบต. ซึ่งมีอยู่แล้วทุกหมู่บ้าน และได้รับเงินตอบแทนจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นประจำทุกเดือน ก็ควรจะตั้งใจทำงานให้มากกว่านี้ แต่หากจะใช้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ควรจะมีค่าตอบแทนให้ด้วย

ส่วนนายกองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าถึงแม้ในปัจจุบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะไม่มีอำนาจหน้าที่ซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง แต่ก็ถือว่ายังเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญต่อเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่มาก ในหลายครั้งที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็มีผลผลักดันให้การทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สำหรับผู้วิจัยเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติเทศบาลและพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล มิได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งต้องเกี่ยวข้องหรือทำงานร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเองก็สมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งตัวแทนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อยู่แล้ว หากแต่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีอำนาจหน้าที่ซึ่งมีการกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ซึ่งบางครั้งจะต้องมีการดูแลรักษาพื้นที่หมู่บ้าน ตำบล ร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้แทนของนายอำเภอ กับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น การดูแลที่สาธารณะสมบัติหรือ

ที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน หรือแม้กระทั่งการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

คำถามข้อที่ 2 “ในทางความเป็นจริง การประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา ประสบปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง”

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่ายก็สืบเนื่องมาจากการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านเท่าที่ควร โดยเฉพาะการแก้ปัญหาหรือโครงการต่าง ๆ ที่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นำเสนอ มักจะไม่ได้รับการสนองตอบเท่าที่ควร ส่วนหนึ่งอาจจะมาจากเหตุผลความขัดแย้งส่วนตัวระหว่างผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้านเอง หรืออีกประเด็นหนึ่งคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมุ่งให้ความสำคัญและจัดสรรงบประมาณให้เฉพาะกลุ่มพลังมวลชนหรือกลุ่มกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นฐานเสียงทางการเมืองของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นมากกว่า จึงทำให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รู้สึกไม่พอใจต่อการบริหารงานและการจัดสรรงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แต่ก็มีผู้ใหญ่บ้านบางคน ที่หลีกเลี่ยงจะพูดถึงปัญหา อุปสรรค หรือความขัดแย้งในการทำงานร่วมกันระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมา โดยมองว่าการทำงานร่วมกันก็ต้องมีความเห็นที่ไม่ตรงกันบ้าง เป็นเรื่องธรรมดา แต่ก็มีได้เป็นปัญหารุนแรงอะไร ยังสามารถที่จะประสานงานกันได้ต่อไป

ส่วนความเห็นของนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่มองว่า ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล จากการทำงานร่วมกันที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งมาจากความไม่ชัดเจนของระเบียบ กฎหมาย ในปัจจุบัน ซึ่งไม่มีการมอบหมายให้ชัดเจนระหว่างอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบกับในบางหมู่บ้าน ตำบล ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาท้องถิ่น มีปัญหาความขัดแย้งส่วนตัวกันอยู่แล้ว เมื่อต้องมาประสานงานร่วมกัน ก็ยิ่งทำให้เกิดความขัดแย้งมากยิ่งขึ้นไปอีก แต่ในบางตำบลที่ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่มีความขัดแย้งส่วนตัวระหว่างกันก็จะเห็นบรรยากาศการประสานงานที่เป็นไปด้วยความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากกว่า

แต่ก็มีปลัดเทศบาลตำบล 2-3 ท่าน ที่ให้ความเห็นว่า จากประสบการณ์การรับราชการในหลายอำเภอหรือหลายจังหวัดที่ผ่านมา ก็จะพบปัญหา อุปสรรค ในการทำงานร่วมกับ กำนัน

ผู้ใหญ่บ้าน ในลักษณะคล้าย ๆ กัน แต่ระดับความรุนแรงก็จะมากน้อยต่างกันไปตามสภาพพื้นที่เท่านั้นเอง

สำหรับผู้วิจัยเอง ซึ่งรับราชการอยู่ในพื้นที่อำเภอสนทรายประมาณสองปีกว่า และจากประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่ก่อนข้างจะมีปัญหายู่มาก เนื่องจากแต่ละฝ่ายไม่ได้มีความรู้สึกร่วมที่จะทำงานเป็นทีม แต่เป็นลักษณะต่างฝ่ายต่างทำ และต่างฝ่ายก็ต่างคอยจับผิดกัน ขาดความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความขัดแย้งกันมาโดยตลอด ตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ จนถึงเรื่องระดับนโยบาย โดยตัวแปรสำคัญที่เป็นปัญหาระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย ก็คือ เรื่องงบประมาณ ซึ่งฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งมีงบประมาณอยู่ในมือ ก็ใช้งบประมาณเพื่อเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้องของตนเอง ไม่ได้กระจายให้เท่าเทียมกันทุกหมู่บ้าน ส่วนฝ่ายกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็คอยที่จับผิดการใช้งบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าไม่โปร่งใสและไม่เป็นธรรม และมองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการเรียกใช้หรือเรียกประชุมกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และหากจะเรียกใช้หรือเชิญเข้าร่วมประชุม ก็ควรที่จะมีค่าตอบแทนให้เหมือนดังเช่นที่สมาชิกสภาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับด้วย จึงเป็นเหตุให้การทำงานร่วมกันที่ผ่านมาไม่ค่อยราบรื่นเท่าที่ควร

คำถามข้อที่ 3 “จากปัญหาที่กล่าวมาในคำถามข้อที่ 2 ท่านมีวิธีแก้ไขปัญหายังไง?”

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในตำบล หมู่บ้านที่ไม่มีความขัดแย้งระหว่างกันในระดับที่รุนแรงให้ความเห็นว่าส่วนใหญ่ก็มักจะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในแต่ละเรื่องให้จบ ๆ ไปโดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลักในการประสานงาน ส่วนกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่มีความขัดแย้งส่วนตัวกับนายกเทศมนตรีตำบลหรือนายกองการบริหารส่วนตำบลไหนก่อนข้างรุนแรง ก็จะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยหรือเจรจาด้วย เพื่อป้องกันมิให้เกิดการปะทะหรือขัดแย้งที่รุนแรงแต่จะเลือกที่จะประสานงานโดยผ่านคนกลางเป็นตัวเชื่อม ซึ่งก็ต้องเป็นบุคคลที่ทั้งสองฝ่ายให้ความเคารพ นับถือ และสามารถเจรจาประนีประนอมหรือไกล่เกลี่ย ให้ปัญหาทุกอย่างคลี่คลายลงไปได้ เช่นที่ผ่านมาก็มักจะเป็น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เจ้าอาวาส หรือแม้กระทั่งบางครั้งก็จะเป็นนักการเมืองในระดับที่สูงกว่า เช่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ส.จ.) หรือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

ส่วนนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงที่พูดถึงปัญหาความขัดแย้งในการทำงานร่วมกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่ผ่านมา แต่ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาแทนว่า สิ่งสำคัญที่สุด คือ ควรที่จะต้องมีการตัดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีการกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ซึ่งในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถดำเนินการเองได้เอง

แล้ว ให้คงเหลือเฉพาะอำนาจหน้าที่เฉพาะในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและหน้าที่อื่นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้เท่านั้น เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและลดต้นเหตุของความขัดแย้ง และควรจะมีการจัดเวทีกลางเพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้พบปะหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะปัญหา และแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน รวมทั้งเพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันด้วย

แต่ปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่ ยังคงเห็นว่า ความขัดแย้งระหว่างทั้งสองฝ่ายเท่าที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นความขัดแย้งระหว่างตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งก็คือ นายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า เนื่องจากในอดีตส่วนใหญ่ทั้งคู่เคยเป็นคู่แข่งทางการเมืองกันมาก่อน ส่วนความขัดแย้งกับปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลมักไม่ค่อยมี ถึงมีก็มักจะไม่น่าสนใจ ทั้งนี้เนื่องจากปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นข้าราชการประจำมิใช่ทางการเมือง ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะให้เกียรติมากกว่า

สำหรับผู้วิจัยเห็นว่า ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ละหมู่บ้าน/ตำบล ก็จะมีแนวทางการแก้ไขปัญหที่แตกต่างกันไป แต่วิธีที่เห็นการนำมาใช้และได้ผลค่อนข้างดี คือ การใช้คนกลางเป็นตัวเชื่อมประสานระหว่างทั้ง 2 ฝ่าย โดยคนกลางดังกล่าวต้องเป็นบุคคลที่ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำนัน ผู้ใหญ่บ้านให้การยอมรับและเคารพ นับถือ แต่เท่าที่ผ่านมาการใช้วิธีนี้ ก็เป็นการแก้ไขได้แค่ปัญหาเฉพาะหน้าในแต่ละเรื่องเท่านั้น ส่วนในการแก้ไขปัญหาในระยะยาวก็ควรจะมีการแก้ไขหรือปรับปรุงในหลายประเด็น ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอในบทต่อไป

คำถามข้อที่ 4 “ในความเห็นของท่าน ระหว่างบทบาทของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลตำบล) บทบาทของฝ่ายใด มีความสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน/ตำบล มากกว่ากัน เพราะเหตุใด”

กำนัน และ ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่ก็ยังเห็นว่า ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่างก็มีส่วนสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ตำบล เท่าๆ กัน แต่มีบทบาทที่ต่างกัน คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีหน้าที่หลักในการดูแลรักษาความสงบและความปลอดภัยแก่ประชาชน ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่หลักในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล และทั้งสองฝ่ายต่างก็ต้องทำงานและอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน

แต่มีผู้ให้สัมภาษณ์ 1 ท่าน คือ นายชูศักดิ์ มอญแสง กำนันตำบลสันนาเม็ง ได้ให้ความเห็นที่แตกต่างออกไปโดยกล่าวว่า

“...กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ที่มืบทบพาทและมีความสำคัญมากกว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเนื่องจากเป็นบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน สามารถที่จะรู้ปัญหาได้ดีกว่า แต่ข้อจำกัดอยู่เพียงที่ไม่มืงบประมาณในการแก้ไขปัญห บางครั้งต้องใช้ทุนทรัพย์ส่วนตัวในการแก้ไขปัญห เบื้องต้นไปก่อน ส่วนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถึงแม้จะมีงบประมาณ แต่ไม่ได้อยู่ใกล้ชิดประชาชน จึงไม่สามารถเข้าถึงปัญหาและความต้องการที่แท้จริง จึงเสนอว่า หากมีการนำงบประมาณส่วนนั้นมาให้ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้บริหารจัดการแทน น่าจะเป็นการแก้ไขปัญหที่ดีและรวดเร็วกว่า...”

“...กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ปัจจุบันภารกิจอาจจะน้อยลงไป แต่ควรจะต้องปรับเปลี่ยนอย่างไร ยังมีความจำเป็นอยู่หรือไม่ และถ้าลดอันดับแห่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้านออกไป เอาอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำได้หรือไม่ เพราะผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเองมาจากการเลือกตั้ง ซึ่งมีลักษณะพิเศษกว่าการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีลักษณะการเลือกแบบประเพณีเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองของคนในตำบล หมู่บ้าน อยู่แล้ว เป็นคนละแบบกับเลือกผู้บริหารหรือสมาชิกสภาท้องถิ่นที่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องมากการเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นศักดิ์ศรีเขาจะเลือกคนที่น่านับถือเป็นตัวแทนของตำบลหมู่บ้าน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่เพียงแต่ชนะเลือกตั้ง แต่เขาเป็นคนที่มีรอยใจคนในตำบลหมู่บ้านได้ ตอนนี้คนที่ลงสมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ยังต้องมาหากำนัน ผู้ใหญ่บ้านเลย...”

ส่วนนายกและปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ก็จะมีความเห็นในลักษณะเดียวกันกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โดยบอกว่าทั้งสองฝ่ายต่างก็มีความสำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหของหมู่บ้าน ตำบล เท่ากัน แต่มีบทบาทที่ต่างกันเท่านั้นเอง แต่ยอมรับว่าปัญหความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกันในปัจจุบัน ส่วนหนึ่งก็เกิดมาจากการที่แต่ละฝ่ายทำงานไม่เป็นไปตามบทบาทที่กฎหมายกำหนดไว้ ทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกัน

สำหรับผู้วิจัยเห็นว่า แม้ในปัจจุบันในด้านการพัฒนาจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาทำหน้าที่อยู่แล้วแต่ความซับซ้อนของสังคมโดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีลักษณะกึ่งเมืองกึ่งชนบทอย่างอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ยังมีอีกหลายปัญหาที่ยังจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบดูแลในระดับพื้นที่ เช่น ด้านความมั่นคง การรักษาความสงบเรียบร้อย การไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาท การจัดการระดับปัญหความขัดแย้งในตำบล/หมู่บ้าน การประสานสร้างความสามัคคี ตลอดจนการนำนโยบายของรัฐบาล กระทรวง ทบวง กรม มาดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งบุคคลที่ถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ตรงนี้และถือว่ายังทำได้คือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จะเห็นได้ชัด

ที่สุดในบางตำบลที่มีลักษณะค่อนข้างจะกึ่งชนบท กำนัน ผู้ใหญ่บ้านจะเป็นบุคคลแรกที่ชาวบ้านนึกถึงเมื่อมีปัญหา เนื่องจากมีความใกล้ชิดและได้รับความไว้วางใจจากประชาชนมาเป็นระยะเวลา ยาวนานก่อนที่จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นมา

คำถามข้อที่ 5 “ท่านคิดว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี และท่านอยากจะร่วมงานด้วย ควรจะเป็นอย่างไร”

กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี และอยากจะประสานงานด้วย ควรจะต้องมีผู้บริหาร ทีมงาน และบุคลากรในองค์กรที่ดี มีความเป็น ธรรม ไม่เห็นแก่พวกพ้องและผลประโยชน์ส่วนตัวต้องรับฟังปัญหาประชาชน และให้เกียรติ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ส่วนนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนใหญ่ ก็ให้ความเห็นในลักษณะเดียวกัน โดยมองว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ที่องค์กรปกครองท้องถิ่นอยากจะ ร่วมงานด้วย ต้องเป็นผู้นำที่เข้าใจสภาพปัญหาของตำบล หมู่บ้าน เป็นอย่างดี มีใจเป็นกลางที่จะ ทำงานเป็นทีมไม่นำประเด็นความขัดแย้งส่วนตัวมาปะปนกับเรื่องงาน

สำหรับผู้วิจัยเห็นว่า กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดี ซึ่งผู้วิจัย อยากจะร่วมงานด้วย ควรจะต้องศึกษาและมีความเข้าใจบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี และรู้จักการให้เกียรติและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ต้องมีจิตสำนึกในการเป็นนักบริหาร มิใช่หนักการเมือง เนื่องจากเหตุความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างทั้งสองฝ่ายในปัจจุบัน ก็มักเกิดจากการ ใช้ความเป็นนักการเมืองมาบริหารทำให้เกิดการเอื้อประโยชน์ต่อพวกพ้องและฐานคะแนนเสียง ของตนเอง จนลุกลามกลายเป็นชนวนของความขัดแย้ง

สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ 1 จำนวน 32 คน ซึ่งประกอบด้วย กำนัน 12 คน ผู้ใหญ่บ้าน 10 คน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน และปลัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น 5 คน ดังนี้

1. ลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ

1.1 ความไม่ชัดเจนของระเบียบ กฎหมาย ซึ่งไม่มีการมอบหมายให้ชัดเจนระหว่าง อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งอำนาจ หน้าที่ของแต่ละฝ่ายก็ถูกกำหนดโดยกฎหมายคนละฉบับกัน และแต่ละฉบับก็มีความซ้ำซ้อนกันอยู่ ทำให้เกิดความสับสน

1.2 มารยาทในการทำงานและความขัดแย้งส่วนตัว โดย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ไม่พอใจ

ในการจัดสรรงบประมาณของฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นำเสนอเท่าที่ควร

2. กระบวนการซึ่งนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกัน ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ

2.1 ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความขัดแย้งระหว่างกันในระดับที่ไม่รุนแรงมากนัก มักจะเลือกใช้แก้ปัญหา เฉพาะหน้าในแต่ละเรื่องให้จบไป โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก

2.2 ในพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ที่กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีความขัดแย้งส่วนตัวกับ นายกเทศมนตรีตำบลหรือนายกองการบริหารส่วนตำบลไหนค่อนข้างรุนแรง ก็จะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยหรือเจรจาด้วย เพื่อป้องกันมิให้เกิดการปะทะหรือขัดแย้ง ที่รุนแรงแต่ละเลือกที่จะประสานงานโดยผ่านคนกลางเป็นตัวเชื่อม ซึ่งก็ต้องเป็นบุคคลที่ทั้งสองฝ่าย ให้ความเคารพ นับถือ และสามารถเจรจาประนีประนอมหรือไกล่เกลี่ย ให้ปัญหาทุกอย่างคลี่คลาย ลงไปได้ เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เจ้าอาวาส หรือนักการเมือง ในระดับที่สูงกว่า

4.2 ผลการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายที่ 2

ซึ่งประกอบด้วยข้าราชการฝ่ายปกครอง จำนวน 3 คน คือ นายอำเภอสนทราย ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง และท้องถิ่นอำเภอสนทราย ได้ข้อมูลดังนี้

คำถามข้อที่ 1 “ในฐานะที่ท่านมีอำนาจหน้าที่ในการกำกับดูแลทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปัจจุบันท่านประสบปัญหาใดบ้าง ในการประสานงานร่วมกันของทั้ง 2 ฝ่าย”

นายอำเภอสนทราย ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง และท้องถิ่นอำเภอสนทราย มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการกำกับดูแลทั้งสองฝ่าย ในปัจจุบัน หากเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดจากระเบียบ กฎหมายต่าง ๆ ก็น่าจะเป็นผลมาจากการทับทบาทของนายอำเภอและปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ด้านการกำกับดูแลและการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบทบาทที่มีกฎหมายรองรับการใช้อำนาจหน้าที่คนละฉบับกัน คือ มีหน้าที่กำกับดูแลองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีหน้าที่กำกับดูแลเทศบาล

ตำบล ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (และฉบับที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม) ส่วนการกำกับดูแล
 กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เป็นไปตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ. 2457 และกฎหมาย
 อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกฎหมายแต่ละฉบับก็กำหนดให้นายอำเภอมีอำนาจกำกับดูแลได้ภายใน
 ขอบเขตของกฎหมายที่ต่างระดับกัน ตามนโยบายด้านการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น ส่วนประเด็นปัญหาในการเข้าสู่ตำแหน่งของทั้ง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหาร
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เป็นเหตุทำให้เกิดความขัดแย้งเช่นกัน เนื่องจากต่างฝ่ายมาจากการ
 เลือกตั้ง ทำให้ต้องเป็นคู่แข่งทางการเมืองกัน โดยแต่ละฝ่ายก็ไม่ต้องการให้ฝ่ายตรงข้ามมีคะแนน
 เสียงมากกว่า หรือหากเข้าสู่ตำแหน่งได้แล้ว ก็ไม่ต้องการให้มีผลงานที่โดดเด่นมากกว่าตน

นอกจากนี้ นายฉัตรชัย สุวรรณวงศ์ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ได้ให้
 ความเห็นเพิ่มเติมว่า

“...บทบาทของนายอำเภอและปลัดอำเภอ กับกำนัน ผู้ใหญ่บ้านฯ เป็นบทบาทที่มีมา
 ยาวนาน ภายใต้พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช 2457 (และฉบับที่แก้ไข
 เพิ่มเติม) ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ
 ทั้งตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน และ
 กฎหมายด้านการป้องกันและปราบปรามหรือด้านความความมั่นคงอีกหลายฉบับ แต่จากกระแส
 แนวคิดในการกระจายอำนาจและการพัฒนาการเมืองการปกครองของประเทศไทยระดับล่าง ทำให้
 เกิดความเข้าใจสับสนและไม่ชัดเจนในบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และบทบาทของผู้บริหารใน
 ระดับท้องถิ่น ตลอดจนสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ส่วนหนึ่งก็เคยมีบทบาทในสภา
 ตำบล สุขาภิบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ในระยะเริ่มแรก ประกอบกับพระราชบัญญัติ
 ลักษณะปกครองท้องที่ ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ถูกแก้ไขในปี พ.ศ. 2535 มีผล
 ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าสู่ตำแหน่งในลักษณะเดียวกับนักการเมืองท้องถิ่นจึงเกิดความสับสนใน
 บทบาทของตนเอง รวมทั้งประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในหลายท้องถิ่น
 ก่อให้เกิดความขัดแย้งในบทบาท อำนาจหน้าที่ และการสร้างความศรัทธาในตำบล หมู่บ้าน มีการ
 แข่งขันกันภายในระหว่างนักการเมืองท้องถิ่นกับผู้ปกครองท้องที่จนบางแห่งไม่อาจทำงานร่วมกัน
 ได้ จนเกิดปัญหาในด้านการประสานงาน การประสานประโยชน์ และการแย่งชิงตำแหน่งทาง
 การเมืองในระดับรุนแรง ถึงขั้นเอาชีวิตฝ่ายตรงข้าม ซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหาร การพัฒนา
 การบูรณาการ และการประสานงาน ของนายอำเภอและปลัดอำเภอเป็นอย่างมาก...”

ส่วนความเห็นของผู้วิจัย ในฐานะที่เป็นปลัดอำเภอและเป็นผู้ช่วยเหลือนายอำเภอในการ
 กำกับดูแลทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในหลายปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน
 ประสบปัญหาค่อนข้างมาก เพราะภาพรวมเรื่องมารยาทยังมีไม่พอเรื่องการบอกกล่าวกันให้เกียรติ

กัน มักจะไม่ค่อยมีซึ่งประเด็นนี้ก็เป็นสาเหตุของความแตกแยก ผู้วิจัยมองว่าเรื่องนี้กำหนด ผู้ใหญ่บ้านก็เป็นด้วย ไม่ใช่เป็นแต่ฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพียงฝ่ายเดียว ซึ่งบางทีกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ก็หลงลืมไม่ให้เกียรติเขา ลืมมารยาท แต่โดยมากฝ่ายนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเป็นมากกว่า เพราะถือว่าตนมีอำนาจ มีเงิน มีงบประมาณ เมื่อคนตัดเทียมกันเคยมีอำนาจและก็มี อำนาจใหม่ มนุษย์สัมพันธ์ก็มักจะเปลี่ยนไป ไม่ดีต่อกันเหมือนเดิม ปัญหาบ่อยเนื้อดำใจจึงเกิดขึ้น สิ่งที่ต้ององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมักจะหลงลืม ก็คือ เรื่องการเรียกหรือสั่งใช้กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน โดยมีหนังสือไปสั่งให้ทำโน่นทำนี่ซึ่งจริง ๆ แล้วเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มี อำนาจในการสั่งใช้หรือเรียกใช้กำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ที่ถูกต้อง คือ นายอำเภอต้องเป็นผู้สั่งการ ซึ่งการ สั่งการลักษณะนี้ค่อนข้างผิดมารยาทแล้วก็จะทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้ง

คำถามข้อที่ 2 “จากปัญหาในข้อที่ 1 ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไรบ้าง”

นายอำเภอสันทราย และ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ให้ความเห็นว่าการแก้ไขปัญหในช่วงเวลาที่ผ่านมา นายอำเภอและปลัดอำเภอจะต้องใช้บทบาทภาวะผู้นำในการ ประสานงาน การบูรณาการ และการบริหารจัดการความขัดแย้งในท้องที่อำเภอนั้น ๆ ตามสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องที่แตกต่างกันไป และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเจรจาให้ทั้งสองฝ่าย ประนีประนอม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานร่วมกันสำเร็จลุล่วงไปได้ รวมถึงใช้เวที ต่าง ๆ ทุกครั้งที่มีโอกาส ในการชี้แจง ทำความเข้าใจ ถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อบรรเทาความขัดแย้งหรือมิให้เกิดความสับสนในภารกิจที่แต่ละฝ่ายต้องปฏิบัติ

ส่วนท้องถิ่นอำเภอสันทราย มีความเห็นว่า นอกจากฝ่ายที่เกี่ยวข้อง จะต้องพยายามชี้แจง ทำความเข้าใจให้ทั้งสองฝ่าย ทราบถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนอย่างถ่องแท้แล้ว กระทรวงมหาดไทยควรจะมีการแก้ไขวิธีการการเข้าสู่ตำแหน่งของกำหนด ผู้ใหญ่บ้าน ให้มาจากการ คัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมมากกว่าการเลือกตั้ง ทั้งนี้เพื่อเป็นการตัดปัญหาการเป็นคู่แข่ง ทางการเมืองของทั้งสองฝ่ายและบรรเทาปัญหาความขัดแย้ง

ผู้วิจัยมีความเห็นสอดคล้องกับความเห็นของนายอำเภอสันทรายและปลัดอำเภอหัวหน้า ฝ่ายบริหารการปกครอง เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละหมู่บ้าน ตำบล ก็มีประเด็น หรือปมความขัดแย้งที่แตกต่างกันออกไป แล้วแต่โอกาสของฝ่ายไหนจะสามารถหยิบยกเรื่องใด ขึ้นมาเป็นประเด็นโจมตีกัน ดังนั้น การแก้ไขปัญหาก็ต้องเลือกใช้วิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ละแบบ ซึ่งส่วนใหญ่วิธีการที่ผู้วิจัยเลือกใช้ คือ การใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเจรจา ประนีประนอมให้ทั้งสองฝ่ายยอมที่จะพบกันครั้งทาง เพื่อที่จะให้การทำงานร่วมกันดำเนิน ต่อไปได้

คำถามข้อที่ 3 “ในความเห็นของท่าน จากในอดีตที่การบริหารงานในหมู่บ้าน/ตำบล เป็นอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และเปรียบเทียบกับในปัจจุบันที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาดูแลและบริหารจัดการ ท่านคิดว่ามีข้อแตกต่างกันอย่างไรบ้าง”

นายอำเภอสนทรายและปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่า หากจะเปรียบเทียบบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการบริหารงานหมู่บ้าน ตำบล ในอดีต จะมีความเป็นเอกภาพมากกว่าในปัจจุบันมาก เมื่อราษฎรได้รับความเดือดร้อนก็จะต้องไปหากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบทบาทที่ใช้อำนาจทั้งพระเดชและพระคุณ หรืออำนาจด้านการเงินและบารมี มีการปกครองราษฎรแบบพ่อปกครองลูก มีผลงานด้านการพัฒนาท้องที่ที่ใช้งบประมาณและไม่ใช้งบประมาณจากทางราชการ มีการบริจาคทรัพย์สินและสมทบด้านแรงงานช่วยเหลืองานด้านการพัฒนาท้องที่ เช่น งานสร้างถนน งานก่อสร้างอาคารสถานที่พักริมทาง ศาลาาปนสถาน การสร้างเหมืองฝาย เป็นต้น แต่ในปัจจุบันเมื่อมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นมา ในรูปแบบองค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด ก่อให้เกิดการแข่งขันด้านการใช้เงินมากกว่าการบริหารแบบเดิม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งมีการใช้งบประมาณเกินความจำเป็น โดยเฉพาะในเรื่องการสร้างอาคารสำนักงานและจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ รวมทั้งการสร้างและสนับสนุนมวลชนเพื่อเป็นฐานคะแนนเสียงด้านการเมือง มีการจ้างราษฎรในหมู่บ้านเข้าร่วมในรูปของกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ทางการเมือง ทำให้ราษฎรเกิดความรู้สึกเคยชินกับการได้รับประโยชน์ตอบแทนเป็นเงิน มากกว่าการเสียสละสมทบทรัพย์สินหรือแรงงานแบบเดิม และเป็นเหตุให้เกิดความแตกแยก ไม่เสริมสร้างความสามัคคี และเกิดวัฒนธรรมใหม่ที่ต้องใช้เงินเป็นสิ่งจูงใจในการมีส่วนร่วม

ส่วนท้องถิ่นอำเภอสนทราย ได้ให้ความเห็นที่แตกต่างออกไปว่า ปัจจุบันเมื่อมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นมาและมีหน้าที่ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน เวลาเป็นเรื่องเดือดร้อนจากเดิมที่ประชาชนจะต้องไปหากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็เปลี่ยนเป็นไปแจ้งกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่แทน ซึ่งมีความเป็นนิติบุคคล มีงบประมาณ มีบุคลากร เครื่องมือเครื่องใช้ของตนเอง สามารถที่จะแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนได้ในทันที จึงคิดว่าน่าจะเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ดีกว่า

สำหรับผู้วิจัยเห็นว่า แต่เดิมการทำงานของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในอดีต ก่อนที่จะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นมา มีข้อดี คือเกิดความเป็นเอกภาพมากกว่าในปัจจุบันมาก แต่ในความเป็นเอกภาพ ก็เป็นการใช้อำนาจเบ็ดเสร็จของบุคคลคนเดียวจนเกินไป จนอาจทำให้เกิดข้อเสีย ก็คือทำให้เกิดการใช้อำนาจในทางมิชอบเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่ตัวเองและพวกพ้องได้ ประกอบกับในอดีตที่ยังไม่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น งบประมาณในการพัฒนาหมู่บ้านและตำบล จะถูก

จัดสรรจากราชการส่วนกลาง ทำให้การแก้ไขปัญหามันท้องถิ่นล่าช้าและไม่สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง ส่วนในปัจจุบันพอมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดขึ้นมา ทำให้งบประมาณมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบมากขึ้น งบประมาณที่ท้องถิ่นเก็บได้เองส่วนหนึ่งก็กลายมาเป็นงบประมาณในท้องถิ่นเอง ส่งผลดีทำให้เกิดความรวดเร็วในการบริหารงบประมาณในการพัฒนาและสอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้านมากขึ้น

คำถามข้อที่ 4 “ในความเห็นของท่าน ท่าน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะต้องเป็นอย่างไร ที่จะทำให้ทั้ง 2 ฝ่าย สามารถประสานงานร่วมกันได้ โดยให้เกิดข้อขัดแย้งน้อยที่สุด”

ผู้ให้สัมภาษณ์ทั้ง 3 ท่าน หลีกเลียงที่จะให้ความเห็นว่า ทั้ง 2 ฝ่าย ควรจะต้องเป็นอย่างไร แต่ได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหานั้น โดยเห็นว่าทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งฝ่ายปกครองและฝ่ายท้องถิ่น ควรจะมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่กัน ผู้ใหญ่บ้านให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการเป็นผู้ปกครองท้องถิ่นที่กับการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น พร้อมกับพัฒนาสถาบันกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้อยู่ควบคู่กับสังคมไทยในชนบทหรือกิ่งเมืองกิ่งชนบทอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี และสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ก็ควรจะต้องสนับสนุนบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน มิใช่สนับสนุนให้เกิดความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน ตำบล โดยเฉพาะในด้านการแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ แล้วใช้เครื่องด้านการคลังและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปทำงานให้เหนือกว่าผู้ปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

นอกจากนี้ นายฉัตรชัย สุวรรณวงศ์ ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมว่า

“...ควรมีแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เข้าสู่ตำแหน่งโดยให้มาจากการคัดเลือกมิใช่การเลือกตั้ง และควรจะให้อยู่ในวาระจนอายุครบ 60 ปี บริบูรณ์ หากยังได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่อยู่ รวมทั้งเพิ่มบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น โดยเฉพาะในด้านการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล...”

แต่สำหรับผู้วิจัยมองว่า นอกจากจะต้องมีแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ โดยปรับปรุงบทบาทอำนาจหน้าที่ ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับหลักการบริหารราชการแผ่นดิน และเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจากเดิมแล้ว ตัวกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ต้องมีความเข้าใจในขอบเขตและบทบาทอำนาจหน้าที่ของตนเองด้วย โดยจะต้องปรับทัศนคติในการทำงานร่วมกันระหว่างทั้ง

สองฝ่าย รู้จักให้เกียรติกัน ไม่ก้าวก่ายการทำงานซึ่งกันและกัน ไม่ยึดติดกับอำนาจหรือบทบาทเดิม และต้องรู้จักแยกแยะ ไม่นำประเด็นความขัดแย้งส่วนตัว มาทำให้เกิดปัญหาในการทำงาน

สรุปข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่ 2 จำนวน 3 คน ซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอสันทราย ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง และท้องถิ่นอำเภอสันทราย ดังนี้

1. ลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่าง ท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ

1.1 ความไม่ชัดเจนในระเบียบ กฎหมาย เนื่องจากบทบาทของนายอำเภอและ ปลัดอำเภอในฐานะผู้ช่วยเหลือนายอำเภอ ด้านการกำกับดูแลและการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นบทบาทที่มีกฎหมายรองรับการใช้อำนาจหน้าที่คนละฉบับกัน

1.2 ปัญหาในการเข้าสู่ตำแหน่งของท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ก็เป็นเหตุก่อให้เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากต่างฝ่ายมาจากการเลือกตั้ง ทำให้ต้องเป็นคู่แข่งทางการเมืองกัน โดยแต่ละฝ่ายก็ไม่ต้องการให้ฝ่ายตรงข้ามมีคะแนนเสียงมากกว่า หรือหากเข้าสู่ตำแหน่งได้แล้ว ก็ไม่ต้องการให้มีผลงานที่โดดเด่นกว่า

2. กระบวนการซึ่งนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันระหว่าง ท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ

2.1 การใช้บทบาทภาวะผู้นำในการประสานงานและการบริหารจัดการความขัดแย้งในแต่ละพื้นที่ตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องที่แตกต่างกันไป และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเจรจาให้ทั้งสองฝ่ายประนีประนอม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานร่วมกันสำเร็จลุล่วงไปได้ รวมถึงใช้เวทีต่าง ๆ ทุกครั้งที่มีโอกาส ในการชี้แจง ทำความเข้าใจถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อบรรเทาความขัดแย้งหรือมิให้เกิดความสับสนในภารกิจที่แต่ละฝ่ายต้องปฏิบัติ

2.2 ฝ่ายปกครองและฝ่ายท้องถิ่นควรจะมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่ท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการเป็นผู้ปกครองท้องที่กับการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น พร้อมกับพัฒนาสถาบันท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้อยู่ควบคู่กับสังคมไทยในชนบทหรือกิ่งเมืองกิ่งชนบทอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี และสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ก็ควรจะต้องสนับสนุนบทบาทของท่านัน ผู้ใหญ่บ้าน มิใช่สนับสนุนให้เกิดความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน ตำบล โดยเฉพาะในด้านการแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ แล้วใช้เครื่องด้านการคลังและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปทำงานให้เหนือกว่าผู้ปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

2.3 ควรมีการแก้ไขกฎหมายอันเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ในส่วนที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ ให้มีการแบ่งภารกิจ อำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน และฝ่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังเสนอว่า ควรตัดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีการกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่มาตั้งแต่อดีต แต่ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ ให้คงเหลือเฉพาะอำนาจหน้าที่เฉพาะในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยและหน้าที่อื่นๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้เท่านั้น เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและลดต้นเหตุของความขัดแย้ง รวมทั้งควรมีการจัดเวทีกลางเพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้หารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ส่วนข้าราชการประจำส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ควรมีการแก้ไขสาระสำคัญของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ในเรื่องของการเข้าสู่ตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ให้มาจากการคัดเลือกมากกว่าการเลือกตั้ง เพื่อมิให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองระหว่าง ทั้งสองฝ่าย และเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งเพิ่มบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น

สรุปผลจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม รวมทั้งหมด 35 คน ซึ่งประกอบด้วย นายอำเภอสันทราย ปลัดอำเภอหัวหน้าฝ่ายบริหารงานปกครอง ท้องถิ่นอำเภอสันทราย กำนัน 12 คน ผู้ใหญ่บ้าน 10 คน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน และปลัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 คน ได้ดังนี้

1. ลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่าง กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ

1.1 ความไม่ชัดเจนของ ระเบียบ กฎหมาย ทั้งในส่วนการมอบหมายให้ชัดเจนระหว่าง อำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายก็ถูกกำหนดโดยกฎหมายคนละฉบับกัน และแต่ละฉบับก็มีความซ้ำซ้อนกันอยู่ ทำให้เกิดความสับสน

1.2 ปัญหาในการเข้าสู่ตำแหน่งของ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเหตุทำให้เกิดความขัดแย้ง เนื่องจากต่างฝ่ายมาจากการเลือกตั้ง ทำให้ต้องเป็นคู่แข่งทางการเมืองกัน โดยแต่ละฝ่ายก็ไม่ต้องการให้ฝ่ายตรงข้ามมีคะแนนเสียงมากกว่า หรือหากเข้าสู่ตำแหน่งได้แล้ว ก็ไม่ต้องการให้มีผลงานที่โดดเด่นกว่า

1.3 มารยาทในการทำงานและความขัดแย้งส่วนตัว โดย ท่านผู้ใหญ่บ้าน ไม่พอใจในการจัดสรรงบประมาณของฝ่ายบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมองว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาที่ท่านผู้ใหญ่บ้าน นำเสนอเท่าที่ควร

2. กระบวนการซึ่งนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาในการทำงานร่วมกันระหว่างท่านผู้ใหญ่บ้าน กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ คือ

2.1 สำหรับพื้นที่ตำบล หมู่บ้าน ที่ท่านผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความขัดแย้งระหว่างกันในระดับที่ไม่รุนแรงมากนัก มักจะเลือกใช้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าในแต่ละเรื่องให้จบไป โดยใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลักส่วนพื้นที่ตำบลหมู่บ้านที่ท่านผู้ใหญ่บ้าน มีความขัดแย้งส่วนตัวกับนายกเทศมนตรีตำบลหรือนายกองการบริหารส่วนตำบล ไหนค่อนข้างรุนแรง ก็จะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุยหรือเจรจาด้วยเพื่อป้องกันมิให้เกิดการปะทะหรือขัดแย้งที่รุนแรงแต่จะเลือกที่จะประสานงานโดยผ่านคนกลางเป็นตัวเชื่อม ซึ่งก็ต้องเป็นบุคคลที่ทั้งสองฝ่ายให้ความเคารพ นับถือ และสามารถเจรจาประนีประนอมหรือไกล่เกลี่ย ให้ปัญหาทุกอย่างคลี่คลายลงไปได้ เช่น นายอำเภอ ปลัดอำเภอ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน เจ้าอาวาส หรือนักการเมือง ในระดับที่สูงกว่า

2.2 การใช้บทบาทภาวะผู้นำของนายอำเภอและปลัดอำเภอในการประสานงาน และการบริหารจัดการความขัดแย้งในแต่ละพื้นที่ ตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องที่แตกต่างกันไป และการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวในการเจรจาให้ทั้งสองฝ่ายประนีประนอม ให้เกียรติซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานร่วมกันสำเร็จลุล่วงไปได้ รวมถึงใช้เวทีต่างๆ ทุกครั้งที่มีโอกาส ในการชี้แจงทำความเข้าใจ ถึงบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่าย เพื่อบรรเทาความขัดแย้งหรือมิให้เกิดความสับสนในภารกิจที่แต่ละฝ่ายต้องปฏิบัติ

2.3 ฝ่ายปกครองและฝ่ายท้องถิ่นควรจะมุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่ท่านผู้ใหญ่บ้าน ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างการเป็นผู้ปกครองท้องที่กับการเป็นนักการเมืองท้องถิ่น พร้อมกับพัฒนาสถาบันท่านผู้ใหญ่บ้าน ให้อยู่ควบคู่กับสังคมไทยในชนบทหรือกิ่งเมืองกิ่งชนบทอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี และสมาชิกสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่น ก็ควรจะต้องสนับสนุนบทบาทของท่านผู้ใหญ่บ้าน มิใช่สนับสนุนให้เกิดความขัดแย้งภายในหมู่บ้าน ตำบล โดยเฉพาะในด้านการแสวงหาประโยชน์สำหรับตนเองหรือผู้อื่นโดยมิชอบ แล้วใช้เครื่องด้านการคลังและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปทำงานให้เหนือกว่าผู้ปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

2.4 ควรมีการแก้ไขกฎหมายอันเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของแต่ละฝ่ายในส่วนที่ซ้ำซ้อนกันอยู่ ให้มีการแบ่งภารกิจ อำนาจหน้าที่ให้ชัดเจน และฝ่ายองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นยังเสนอว่า ควรตัดอำนาจหน้าที่ของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีการกำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่มาตั้งแต่อดีต แต่ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการเองได้ ให้คงเหลือเฉพาะอำนาจหน้าที่เฉพาะในด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย และหน้าที่อื่น ๆ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้เท่านั้น เพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อนและลดต้นเหตุของความขัดแย้ง รวมทั้งควรจะมีการจัดเวทีกลางเพื่อให้กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้หารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนะปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกัน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ส่วนข้าราชการประจำส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องตรงกันว่า ควรมีการแก้ไขสาระสำคัญของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ ในเรื่องของการเข้าสู่ตำแหน่งของกำนันผู้ใหญ่บ้าน ให้มาจากการคัดเลือกมากกว่าการเลือกตั้ง เพื่อมิให้เกิดการแข่งขันทางการเมืองระหว่าง ทั้งสองฝ่าย และเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง รวมทั้งเพิ่มบทบาทของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของสมาชิกสภาและผู้บริหารท้องถิ่น

จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายทั้ง 2 กลุ่ม จำนวน 35 คน ทำให้ได้ทราบถึงลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้น ระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในที่นี้คือ เทศบาลตำบล (ทต.)และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ว่าความขัดแย้งที่เกิดขึ้นนั้น เกิดจากสาเหตุหลัก 3 ประการ คือ ความไม่ชัดเจนในระเบียบกฎหมาย ปัญหาการเข้าสู่ตำแหน่งของกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสุดท้ายคือ มารยาทในการทำงานและความขัดแย้งส่วนตัว

ซึ่งจากลักษณะความขัดแย้งที่เกิดขึ้นดังกล่าว กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำวิธีการและกระบวนการจัดการความขัดแย้งมาใช้ 4 วิธี โดยใน 2 วิธีแรก เป็นการแก้ไขปัญหาในระยะสั้น คือ **วิธีที่ 1** ในหมู่บ้าน ตำบล ที่มีความขัดแย้งระหว่างกันในระดับที่ไม่ค่อยรุนแรง จะใช้การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในแต่ละเรื่องให้จบไป โดยการใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัวเป็นหลัก ส่วนในหมู่บ้าน ตำบล ที่มีระดับความขัดแย้งในระดับที่รุนแรง ก็จะใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยการหลีกเลี่ยงที่จะพุดจกกัน แต่จะใช้บุคคลที่สามเข้ามาช่วยในการเจรจา **สำหรับวิธีที่ 2** คือ การใช้บทบาทภาวะผู้นำของนายอำเภอและปลัดอำเภอ ในการแก้ไขปัญหาตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องที่ในวิธีที่แตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ส่วนวิธีการแก้ไขปัญหในระยะยาวซึ่งข้าราชการฝ่ายปกครองได้เสนอไว้ **วิธีที่ 3** คือ ฝ่ายปกครองและฝ่ายท้องถิ่น ควรจะมุ่งเสริมสร้างความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ของทั้งสองฝ่าย ให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างกัน **และวิธีสุดท้าย** คือ การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของทั้งสองฝ่ายในส่วนที่เป็นปัญหาซ้ำซ้อนกันอยู่ ให้มีการแบ่งภารกิจที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

จากข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงลักษณะของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และกระบวนการจัดการความขัดแย้งซึ่งถูกนำมาใช้ เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กับ องค์รปกครองส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้ก็ตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยที่ได้กำหนดไว้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved